

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din, za 4 leta
90 Din, za 10 let 45 Din,
mesečno 15 Din; za ino-
zemstvo: 210 Din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 104.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, če-
trtek in soboto

Liubliana, četrtek 17. septembra 1936

Cena posamezni
številki Din 1.50

Težave slovenskega industrialca

Najkasneje se je začela naša go-
spodarska osamosvojitev v indus-
triji. To je tudi naravno, ker za
industrijo niso potrebni le veliki
kapitali, temveč tudi podjetniški
duh, veliko strokovno znanje ter
tudi trgovski dar, da se izdelani
proizvodi dobro vnovčijo. Potre-
ben je nadalje organizacijski ta-
lent, potrebna je velika delavnost
in marljivost, potrebno je še vse
polno drugih vrlin, da more tvor-
ničar zadostiti vsem svojim nalo-
gam.

Se posebno težke naloge pa je
moral premagati slovenski tvor-
ničar. Navadno je bil s kapitalom
slabo založen, da si je moral ved-
no pomagati z dragim bančnim
kreditom. Zaslužiti je zato moral
za sebe in za banko, a pri tem
konkurirati s tujim podjetjem, ki
je moglo delati z lastnim kapita-
lom in ki se je moglo opirati na
mogočne rezerve in še bolj mo-
gočne zveze. Če je hotel pri tej
kapitalni neenakosti vzdržati slo-
venski tvorničar v konkurenci s
tujimi podjetji, potem je moral
pomanjkanje kapitala nadomestiti
s svojimi osebnimi vrlinami, z na-
ravnostjo neodjenljivo delavnostjo
in iznajdljivostjo. Zato nič ne pre-
tiravamo če rečemo, da je sloven-
ski tovarnar, ki je pred vojno vz-
držal tujo konkurenco, položil tako
sijajni izpit svoje sposobnosti in
zmožnosti, da je po pravici užival
v vsej javnosti največje spošto-
vanje.

Po vojni se je položaj za slo-
venskega tvorničarja nekoliko
zboljšal. Tvoja konkurenca je po-
pustila, zaščitna carina je nekate-
rim bila v oporo in politična svoboda
je dala vsemu našemu go-
spodarskemu življenju velik raz-
mah, da je bilo tudi delo tvor-
ničarjev lažje. Toda na drugi strani
so nastale tudi nove težave, ki so
izvirale iz našega vsesplošnega
nereda. Nihče ni teh težav tako
težko občutil kot podjetnik in treba
je bilo nad vse trdih živcev in veli-
kanske volje do uspeha, da niso
ljudje obupali in da so kljub vse-
mu temu neredu doživljali poslovne
uspehe.

Toda položaj še dolgo ni bil ugo-
den in zlasti ne v Sloveniji, kjer
je bilo davčno breme najvišje, kjer
so bile tudi vse socialne dajatve
pri relativno najvišjih delavskih
mezdah, a trg Slovenije mnogo
premajhen za razmah industrije.
Poleg tega so vedno nove iznajd-
be zahtevale tudi vedno nove in-
vesticije in tvorničar, ki teh ni
zmogel, tudi ni mogel biti konku-
renčen.

A vse te napore industrialca ne-
kateri niso hoteli videti in če le
mogoče so ti elementi vzbujali
med množico nerazpoloženje proti
tvorničarjem. To nerazpoloženje
je v jedru izviralo v glavnem le iz
one znane kranjske »fovsijee«, kajti
drugi pravih razlogov za to raz-
položenje tudi ni bilo. In kako bi
tudi bilo, ko so naš slovenski in-
dustrialci, ki so večinoma prišli
na vrh le z lastno silo, pokazali
vedno tudi svoj socialni čut, saj
so bile vedno v Sloveniji najvišje
mezde v vsej državi. V nekaterih
tvornicah na naših tleh se je sicer
pripefelo, da so bili delavci neza-
dostno plačani, toda vse te tvor-
nice so bile večinoma v rokah tu-
jih ljudi, ki z našo zemljo niso

imeli nobenega kontakta. Nasprot-
no pa so naša res domača podjetja
v splošno dokazala, da znajo ce-
niti delo svojih nameščencev in
nekatera celo v vzorni meri.

In tudi sedaj, ko se je začelo v
tekstilni stroki gibanje za skleni-
tev kolektivne pogodbe, niso naši
domači industrialci tej zahtevi niti
najmanj ugovarjali, a kljub temu
se ni hotelo videti njih dobre vo-
lje, ker se te sploh ni hotelo vi-
diti. Iz takšnega razpoloženja pa
naravno ni nikakršne dobre poti in
razmere so se poostrele do takšne

mere, kakršne je v Sloveniji še
nisimo doživeli.

Kljub vsem težkim izkušnjam pa
slovenski industrialci svoje uvi-
devnosti niso izgubili in njih do-
bra volja je ostala nezmanjšana.
Toda potrebno je, da je tudi z dru-
ge strani uvidevnost za težave slo-
venskega industrialca in da se že
enkrat ne trpi več ono umetno
ustvarjanje nerazpoloženja proti
industrialcem. Na vse zadnje je
vendarle samo industrialci tisti,
ki daje možnost zaslužka in samo
njemu je prepuščena skrb, da

more tvornica konkurirati in v
redu izplačevati mezde in plače.
Za to težko odgovornost in težko
skrb zasluži industrialci, da nje-
govo stališče upošteva tudi dela-
vec v tovarni.

Ni zaslužil slovenski industria-
lec te agitacije proti sebi, ki poleg
tega tudi ni bila v korist sloven-
skemu gospodarstvu. Na vse zad-
nje smo le ena družina, drug na
drugega navezani, zato ni treba
udrihati s kolom, kadar se z lepo
besedo doseže isto. In dogodki so
dokazali, da je ta trditev resnična.

dovoljenje čisto brezpomembno!
In v tem je tudi nadaljnja hiba
centralistične uprave, da je silno
neekspeditivna, dočim se pri de-
centralizaciji socialnega zavarova-
nja tudi ta hiba odpravi.

Ne sme se pa tudi prezreti mo-
ralnih prednosti, ki jih nudi de-
centralizirana uprava socialnih in-
stitucij. Čisto drugačen občutek
ima delodajalec ko delojemalec,
kadar plačuje v svojo pokrajinsko
socialno ustanovo, za katero ve, da
je čisto njegova, in čisto drugačen
občutek ima, kadar gre njegov de-
nar v centralistično ustanovo, ki
ni njegova in za katero nikdar ne
ve, kako bo porabila njegov denar.
Ce ima njegova pokrajinska usta-
nova tudi višje prispevke od cen-
tralistične, jih vendar raje plaču-
je, ker ve, da gre ev. doseženi pre-
sežek v dobro njegove ustanove in
da bo od tega imel tudi on, če ne
direktno, pa indirektno dobiček. S
tem pa se poceni tudi poslovanje
socialne ustanove, ker ne bi imela
toliko posla z zamudniki in nered-
nimi plačniki, kakor danes. Sicer
pa imamo o tem tudi tako prepri-
čujoče praktične dokaze, da je že
kar čudno, če se mora decentrali-
zacija socialnega zavarovanja še
posebej zahtevati!

Pa tudi ne glede na vse to je
poudariti še eno: Najbolj interesi-
rani so na socialnem zavarovanju
nameščenci. Nihče nima legitima-
cije, da bi govoril, da je njemu
socialno zavarovanje bolj pri srcu,
ko nameščencem. Če se torej vsi
nameščenci, pa naj bodo Hrvati,
Srbi ali Slovenci, soglasno izrečejo
za decentralizacijo socialnega za-
varovanja, potem je treba njih
voljo tudi respektirati. Njim je na-
menjeno socialno zavarovanje, vsi
prispevajo za to zavarovanje, oni
naj imajo tudi pravico, da odloča-
jo o končni obliki tega zavarova-
nja. Ker so pa v tej točki z njimi
popolnoma soglasni tudi delo-
dajalci, pač ni drugega izhoda,
kakor da se ta enotna volja vseh
interesentov in vzdrževalcev so-
cialnega zavarovanja v celoti upo-
števa in decentralizacija socialne-
ga zavarovanja tudi izvede. A iz-
vede naj se dejansko in čim prej!

Vprašanje definitivne razdolžitve se mora rešiti z upoštevanjem potreb vsega gospodarstva

Minister Stanković je izjavil,
da bo še ta mesec izdana nova
uredba v zaščiti kmeta in da bo
z njo definitivno rešeno vpra-
šanje kmetijske razdolžitve. Ka-
kor pa se poroča iz Beograda,
besedilo nove uredbe še ni de-
finitivno določeno in je torej
še čas, da se v novi uredbi od-
pravijo vse one napake, ki so
jih imele stare uredbe. Minister
Stanković je sicer v svoji izjavi
tudi že sam opozoril na nekaj
teh najtežjih napak ter pred-
vsem poudaril, da se mora
vprašanje kmetijske razdolžitve
rešiti tako, da ne bo trpel
kmetijski kredit in da se bo zopet
vrnilo zaupanje v denarne za-
vode.

Ni pa omenil terjatev trgov-
cev in drugih upnikov in zato
se bojimo, da bi mogla imeti
tudi nova uredba to napako,
da bi bila preveč enostranska.
Vprašanje razdolžitve ni namreč
le kmetijsko vprašanje, tem-
več zaradi povezanosti vseh go-
spodarskih panog vprašanje, ki
se tiče prav vseh gospodarskih
stanov. Ker so poleg tega ob-
činske volitve pred vrati in ker
skušnja uči, da je pri nas ozir
na volitve vedno močan argu-
ment tudi v čisto gospodarskih
vprašanjih, smatramo za po-
trebno, da opozorimo na ne-
katera dejstva, ki so se dosedaj
še pri vseh uredbah o zaščiti
kmeta prezrla.

Predvsem treba imeti pred
oči, da odpade od skupno 6
milijard kmečkih dolgov približno
1900 milijonov na denar-
ne zavode, 1900 milijonov din
na zadruge in nad 2 milijardi
din na zasebnike, zlasti na
trgovce. Iz tega dejstva sledi,
da ni mogoče govoriti o defini-
tivni rešitvi vprašanja razdol-
žitve, če se upoštevajo samo
eni kmetijski dolгови, ne pa vsi.
A na takšno rešitev se misli,
kakor poroča sicer dobro infor-
mirani »Jugoslavenski Kurir«. Dolgove
bankam in zadrugam bi država
prevzela v višini 25%, in jim
torej plačala v gotovini 950
milijonov din, dočim pa bi se
dolgov trgovcev samo konver-
tirali, a se obenem črtali za
50%. Da se vidi vsa napačnost
takšne »rešitve«, se treba zami-
sliti v to, kako so kmečki dol-
govi nastali.

Od nekdanj je bilo tako, da se
je kmet zadolževal pri trgovcu
pred žetvijo in da mu je po
žetvi plačal. Trgovec ni za svoje
posojilo zahteval nobenih obre-
sti in kmetu tudi ni bilo treba
delati nobenih formalnosti, da
je od trgovca dobil kredit. Če
pa je šel po denar v banko, po-
tem je moral izvršiti celo vrsto
formalnosti, plačati visoke ob-
resti (po 12% in tudi več) in

ker teh obrestni ni mogel plače-
vati, so se te vedno pripisovale
k dolžni glavnici. Še težje pa je
bilo za kmeta, če se je moral
zateči k oderuhu, ki pa je bil
dostikrat tudi kmetovalec. Po-
gosto se je pripetilo, da je kmet
že plačal upniku dejansko cel
dolg nazaj, a da je bil zaradi
pripisovanja obrestni še vedno
do takrat toliko dolžan, ko ta-
krat, ko je vzel posojilo. Pri nas
sicer kmet tega izkoriščanja ni
poznal, ker je dobil denar pri
svoji zadruzi primeroma poceni.
Toda vsa kmečka zaščita se
rešuje v prvi vrsti z ozirom na
kmetovalca v južnih krajih in
zato je treba tudi na podlagi
tamošnjih razmer argumenti-
rati.

Ze iz teh navedb se vidi, da
kmetovalec ni toliko potreboval
zaščite, da mu dolgovi sploh ne
bi bilo treba plačevati, temveč
v glavnem le to, da se mu da-
jo znosljivi pogoji. Takšnih po-
gojev pa ni potreboval samo
kmetovalec, temveč vsi dolžniki
in zato bi se mogla izvesti de-
finitivna razdolžitve le, če bi se

upoštevali interesi vseh dolžni-
kov.

To pa je potrebno še iz dru-
gega razloga. Če je dal trgovec
kmetu blago na upanje, a kme-
tu tega blaga ni bilo treba pla-
čati, potem je prišel trgovec, ki
pa je moral to blago svojemu
dobavitelju plačati, v brezizho-
den položaj. Če se torej odredi
odlog kmetijskih plačil, potem se
mora odrediti tudi odlog plačil
za vse one, ki so zaradi te kmet-
ske zaščite prizadeti. Drugače
mora nastati zastoj! In ta je
tudi nastal, ker je kmet zaradi
te enostranske zaščite izgubil
vsak kredit, obenem pa je uga-
nilo tudi zaupanje v denarne
zavode.

V tem je jedro napake, ki je
bila storjena pri kmetijski zašči-
ti, in če se hoče ta odpraviti,
potem se mora dati ista zašči-
ta vsem dolžnikom in vsem
stanovom, ker vsaka enostran-
ska rešitev bo privedla do istih
žalostnih rezultatov ko vse do-
sedanje uredbe. S tem je treba
računati ali pa bomo doživeli
novo razočaranje.

Za decentralizacijo socialnega zavarovanja

V prejšnji številki smo objavili
sklepe zagrebške ankete, na kate-
ri so vsi nameščenci Jugoslavije
soglasno zahtevali, da se izvede
pokojninsko zavarovanje na de-
centralistični podlagi. Toda ne
samo pokojninsko, temveč vse so-
cialno zavarovanje, tudi nezgodno
in bolezensko je treba decentrali-
zirati.

Je to predvsem zahteva pravič-
nosti. Kajti centralizirano socialno
zavarovanje ima svojo upraviče-
nost le, če bi država vzdrževala ali
vsaj znatno prispevala k temu za-
varovanju, po starem pravilu, da
odloča tisti, ki plačuje. Toda drža-
va ne prispeva nič h socialnemu
zavarovanju in vse stroške tega
zavarovanja morajo nositi deloje-
malci in delodajalci sami. A ne
samo to, da država nič ne prispeva
za socialno zavarovanje, je sebe
celo oprostila dolžnosti, da prijavi
svoje uslužbenke pri Osrednjem
zavodu za zavarovanje delavcev. Ni
treba posebej poudarjati, da s tem
prav gotovo ni dolžnosti socialne-
ga zavarovanja utrdila. Čeprav drža-
va nič ne prispeva za socialno
zavarovanje, pa ima vendarle pri
vseh socialnih zavodih odločilno
besedo. Edino pravično pa bi bilo,
da bi pripadala odločilna beseda
samo tistim, ki to socialno zava-
rovanje izvršujejo in da bi država

ali banovina samo nadzirala delo
socialnih institucij ter nastopala
kot razsodnik, kadar bi bil spora-
zum med zastopniki delodajalcev
in delojemalcev nemogoč. Kakor
pa kaže naš ljubljanski Pokojnin-
ski zavod, bi morala država v tem
smislu le redko intervenirati, ker
ni sporazum med zastopniki delo-
dajalcev in delojemalcev prav nič
težaven, če gre le za količjak pra-
vično in dobro stvar.

A tudi praktični razlogi govore
za to, da se socialno zavarovanje
decentralizira. V vsaki pokrajini
so razmere drugačne in kar je v
eni pokrajini skoraj neizvedljivo,
se more v drugi z lahkoto izvesti.
Tudi višine prispevkov morejo biti
v posameznih pokrajinah drugačne,
ker tudi delovni pogoji niso
povsod enaki.

Predvsem pa je decentralistična
uprava socialnih institucij nepri-
merno cenejša ko centralistična.
Koliko časa, papirja in dela gre
danes samo za razne pisarije ter
za kontrolo, kar bi bilo pri decen-
tralistični upravi vse nepotrebno
in odveč! In kako so od teh pisar-
ij nad vse težko prizadeti zava-
rovanci. Le prepogosto se dogaja,
da treba čakati na dovoljenje iz
Zagreba za kakšno dražje zdra-
vilo ali za zobna popravila tudi
več ko mesec dni, ko je že postalo

Delavske mezde so se zvišale

Po podatkih OUZD za avgust

Število zavarovanega delavstva
pri ljubljanskem OUZD se je v
avgustu v primeri z lanskim avgus-
tom dvignilo za 8699 na 91.475
zavarovancev, in sicer se je dvig-
nilo število moških za 6.770 na
58.165, ženskih pa za 1.929 na
33.330.

Povečalo pa se je tudi število
bolnikov, in sicer relativno (za
0.40%) in absolutno (za 584).

Povprečna dnevna zavarovana
mezda se je zvišala pri moških za
0.51 na 25.49, pri ženskih za 0.12
na 18.08 din, skupno za 0.47 na
22.79 din.

Celotna dnevna zavarovana mez-
da je narasla za 237.368 na 2 mi-
lijona 085.102 din.

Gibanje števila zaposlenosti in
delavske mezde kaže naslednji
diferencial:

mesec	članov	din
X.	+ 269	— 0.15
XI.	+ 583	— 0.06
XII. 1935	+ 961	— 0.04
I. 1936	+ 2399	— 0.10
II.	+ 4136	— 0.17
III.	+ 5429	— 0.14
IV.	+ 5959	— 0.08
V.	+ 6861	+ 0.04
VI.	+ 5550	+ 0.15
VII.	+ 7527	+ 0.39
VIII.	+ 8699	+ 0.47

Tvornice so izpraznjene

V soboto zvečer so delavci v Mariboru izpraznili tovarne. Kakor pa poroča »Delavska politika«, so »kljub izpraznitvi straže ostale in tovarnarji ne bodo smeli izvažati blaga, dokler stavka traja«. Skromno bi pripomnili, da se nam zdi, da se s tem tudi ovira prosto razpolaganje z lastnino.

Pričakovalo se je, da se bodo nato v ponedeljek pogajanja med podjetniki in delavstvom že pričela. To so pa prepredili delavci v Kranju in Škofji Loki, ki so imeli še v ponedeljek tovarne zasidene. Nato je oblast izvedla izpraznitev tovarn.

80 milijonov din za javna dela v Sloveniji

Te dni je na nekem shodu govoril neki gospod, ki ima dovolj prilike, da pozna naše razmere, da je država dala letos za javna dela v Sloveniji že 80 milijonov din. Z največjim veseljem bi dostavili tej vesti svoj: res je, če bi le kje videli teh 80 milijonov. — Morda je bilo v resnici sklenjeno, da se toliko za javna dela v Sloveniji izda, toda za Slovenijo je važno le to, kolikor Slovenija dejansko dobi. Seveda pa se tu ne morejo šteti dela, ki jih izvaja banovina in ki se plačujejo iz banovinskega proračuna. Zato bi bili dotičnemu gospodu hvaležni, če bi podrobno navedel, kako je prišel do lepe številke 80 milijonov din.

Slovenska premogovna proizvodnja nazaduje

Vsa proizvodnja premoga v Jugoslaviji je padla v letu 1929. do 1935. od 5,65 na 4,36 milijona ton, torej za 22,7%. Istočasno pa se je znižala proizvodnja premoga v Sloveniji od 2,28 na 1,23 milijona ton, torej za 45,9%. Premogovna proizvodnja je torej padla v Sloveniji še enkrat bolj kakor v vsej državi.

Letos se stanje zopet ni nič izboljšalo. Dočim je v prvih šestih letosnjih mesecih premogovna proizvodnja v vsej državi narasla od 1,8 na 2,04 milijona ton, je v Sloveniji padla od 0,57 na 0,52 milijona ton, torej za 55,080 ton. A to v prvi vrsti zaradi zmanjšanih železniških dobav.

A kaj je z obljubami, ki smo jih brali, da se bo letos stanje izboljšalo?

Jugoslavija bo zastopana na evropski lesni konferenci

V Stockholmu bo v kratkem konferenca Evropske korporacije za izvoz lesa (>Etece<), ki bo zlasti razpravljala o izvozu jelke in oreha. Jugoslavijo bo na tej konferenci zastopal svetnik gozdarskega ministrstva inž. Manojlović. Sarajevski trgovci zahtevajo ob tej priliki, da se mora v Stockholmu razpravljati tudi o razdelitvi trga ob Sredozemskem morju, ker se na prejšnji konferenci zaradi izvajanja sankcij proti Italiji o tem trgu ni razpravljalo. Naš izvoz lesa v dežele Sredozemskega morja se je znižal od 92.000 kub. metrov na 42.000 in zato je potrebno, da se severne države (Rusija in skandinavske države) čisto umaknejo s sredozemskega trga ter da se ta trg popolnoma prepusti Jugoslaviji in Rumuniji. Če tega ne bi bilo mogoče doseči, potem predlagajo sarajevski lesni trgovci, da Jugoslavija zapusti tako Evropsko korporacijo za lesni izvoz kot tudi dunajski mednarodni lesni odbor.

Znižanje glavnice

Na izrednem običnem zboru delničarjev trvdke Greinitz, industrije železa v Mariboru je bilo sklenjeno, da se delniška glavnica zniža od din 3.500.000 na 700.000 din, ki se razdele na 20.000 delnic po 35 din. Ta sklep je banska uprava potrdila.

Diletantizem v gospodarstvu

Birokratizem ima na naše gospodarstvo prevelik vpliv

V najnovejši številki »Industrijskega pregleda« je objavljen pod gornjim naslovom na uvodnem mestu naslednji apel na ministrskega predsednika dr. Stojadinovića, kateremu apelu se pridružuje prav gotovo vsa gospodarska javnost Jugoslavije.

Predsednik kr. vlade g. dr. Stojadinović je napravil že nekaj smelih, a srečnih potez v območju našega narodnega gospodarstva. In vse so se posrečile in dale rezultate, katere je predvidel in ki so dobri ter ugodni. Odločen v svojih načrtih, smel kot finančni politik, se dr. Stojadinović še ni odločil — a čudimo se temu — za korak, ki ga gospodarstvo že davno pričakuje in zlasti od njega: na ustanovitev ministrstva za narodno gospodarstvo in na ustanovitev po ustavi predvidenega gospodarskega sveta.

Če opazujemo razvoj naših gospodarskih razmer, se le prejasno vidi zmešanost, breznačrtno delo in pomanjkanje enotne gospodarske črte. Posledice tega pa se kažejo baš v stanju, v katerem smo sedaj.

Gospodarstvo, zlasti pa industrija, je zelo kompliciran mehanizem, kateremu so potrebni delavci in teoretiki, ali tudi upravitelji! (A pri nas imamo le diletante!) Razlika med gospodarskimi diletanti in praviimi gospodarskimi ljudmi pa je ogromna! Toda baš ti gospodarski diletanti so pri nas upravitelji, celo neke vrste gospodarski aristokrati! Upravljajo tujo lastnino zaradi svojega uradniškega položaja in svojih šolskih diplom. Pojavljajo se kot podjetniki, skoraj kot lastniki, ker dajejo direktive in dirigirajo industrijsko proizvodnjo, čeprav imajo z industrijo samo to skupnost, da spada industrija po normah birokratizma pod njihovo uradniško pristojnost. Oni morda poznajo teorijo vrednosti kapitala, — teoretično upravljanje gospodarskega aparata in proizvodnje in v to svoje teoretično znanje vnašajo, kar hočemo verjeti, tudi dobro voljo in poštenje. Toda vse to ni zadosti za pravo upravljanje gospodarskega organizma. To se najbolj vidi iz tega, da velja v vseh naprednih državah načelo, da morajo upravljati gospodarstvo gospodarski ljudje, mojstri gospodarskega organiziranja in ustvarjanja.

Pomanjkanje uporabe tega načela pri nas je največja napaka naše gospodarske politike. — Mi imamo štiri, celo pet ministrstev gospodarskega značaja, katerih smernice se tudi v istem predmetu in vprašanju dostikrat diametralno razlikujejo. Posledice tega se bodo čutile tako dolgo, dokler ne bomo imeli eno ministrstvo narodnega gospodarstva, ki bo vsej naši gospodarski delavnosti postavilo osnovne smernice in jih tudi izvajalo. Ministrstvo narodnega gospodarstva in gospodarski svet — to sta pogoja sanacije, okrepitve, ožviltjenja in normaliziranja gospodarskih razmer v državi.

Industrija bi šele potem mogla priti do izraza in šele tedaj bi se res razumel njen pomen in njena potreba. Ne mislimo pod industrijo samo fabrične proizvodnje. Mnogo globokejši, pomembnejši in obsežnejši je pojem besede industrija. Formiranje domačega nacionalnega kapitala, industrijsko izobraževanje onih, ki naj industrijo vodijo, dvigovanje narodnega blagostanja z zaposlitvijo novih stotisočev delavcev (in to je skoraj milijon duš z rodbinami delavcev), pravilno in gospodarsko izkoriščanje surovin, na katerih je naša država tako bogata, harmoniziranje odnosov med kmetijstvom in industrijo, boljše gospodarjenje v državnih podjetjih, usposobljenje dežele za gospodarsko osamosvojitve in narodno obrambo — vse to spada pod pojem industrije, ki

bi tudi pri nas mogla vse to uresničiti, če ne bi bila birokratizirana in če bi se izpremenil sistem uprave industrije tako, da bi ustrezal dejanskim razmeram in potrebam.

Mi verujemo, da bodo gospodarski uspehi dr. Stojadinovića večji, pomembnejši, če se bo odločil, da to načelo in ta predlog začne izvajati. Najbolj ostroumne zamisli, najboljše načrti in najboljše začeta dela se dostikrat končujejo z neuspehom, če se ne izvedejo tako, kakor je praktično mogoče, da se izvedejo. Poleg ustvaritve močne industrijske podlage pa bi dr. Stojadinović s tem znatno dvignil tudi dohodke državnih podjetij. Pogledjmo samo resor gozdov in rudnikov, ki je najmočnejše naše gospodarsko ministrstvo! Dežela bogata, prebogata na gozdovih in rudnikih! Če dr. Ulmanki je kot minister za gozdove in rudnike začel delati na reorganizaciji državnega gospodarstva in na uvedbi načrtnega gospodarstva v tej pomembni panogi državnega podjetništva, ker se je pokazalo neobhodno potrebno, da se upravna oblast loči od nadzorne, se revidirajo rudosledne pravice onih mnogih fiktivnih posesti naših rudnih ležišč. Sicer je v resnici g. Dj. Janković, minister za gozdove in rudnike, ki ima bogate izkušnje v tem resoru, izdal in uzakonil uredbo o razdelitvi te oblasti in pristojnosti, toda uredba se praktično še ne izvaja. Zato upravljajo še danes isti ljudje nadzorno in upravno oblast, strokovnjaki so jim podrejeni, prav tako kontrola in tako vidimo, kako upravlja ozek krog ljudi istega poklica, ki v to državno lastnino niso prinesli nič drugega ko dobro voljo, teoretično znanje in poštenje, z milijardnim premoženjem, pa čeprav ni med njimi niti enega praktičnega človeka niti enega trgovca niti enega gospodarskega človeka po duhu. In če se menja šef oddelka, se menja tudi gospodarska politika posameznih panog, dočim ni o praktični komercializaciji niti govora. Sistem »upravnih in nadzornih« odborov, ki se postavljajo po osebnih volji ali po predlogu njihovih uradnikov ali strankarskih organizacij, je že preveč jasno na-

Naši izvozni kontingenti za jabolka

Prizad poroča, da nam je Nemčija odobrila naslednje uvozne kontingente za jabolka v razsutem stanju: 60.000 stotov do vključno 24. septembra po carini 450 marke in 110.000 stotov za uvoz od 25. septembra do konca leta po carini 2 mark. Potrebno je, da se kontingent 60.000 stotov čim bolj izkoristi in bo v ta namen dajal Prizad premijo 25 din za 1000 kg izvoženih jabolok, toda pod pogojem, da se izvažajo po preje objavljenih predpisih. Jabolka se v Nemčijo izvažajo tudi nadalje skozi naslednje obmejne postaje: Bodenbach, Libau, Mittelwald, Passau, Oberberg, Reisenstein in Salzburg. Izvozniki si morajo sami priskrbeti fitopatološka potrdila, nemški uvozniki pa devizna dovoljenja, posebno uvozno dovoljenje pa ni več potrebno. Nemčija posebno potrebuje industrijska jabolka ter zato Prizad izvoznikom priporoča, da ponudijo v Nemčijo tudi industrijska jabolka.

Konkurzi - poravnave

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju Ivana Auerhammerja, trgovca in posestnika ter Marije Auerhammer, posestnice, oba v Ljubljani. Poravnalni sodnik

pačen, vloga teh članov pa predobro znana. Poleg tega pa nesrečni in neplodni birokratizem onemogoča uspešnost in procvit teh naših vsedržavnih podjetij, ki imajo tudi vse pogoje za lep razvoj. Verujemo, da bo g. Janković kot praktični človek, v najboljšem namenu in nujno storil potrebne ukrepe, da to anomalijo odpravi v podjetjih, v katerih je on »gospodar« v imenu države, da jim bo dal polet z imuniziranjem od birokratizma, ker je baš on izdal to uredbo, ki naj oživi gospodarstvo njegovega resora. S številnimi primeri bomo g. ministru Jankoviću dokazali, da imajo te naše ugotovitve svojo globoko in močno podlago in da slone na resničnih dejstvih.

Če pa bi imeli gospodarski svet — a ta bi bil družba naših najodličnejših praktičnih gospodarjev — bi bilo vse drugače. To so ljudje, ki znajo praktično to, kar je treba in ki vedo, kaj je treba delati, da bo dobro. Prepričani smo, da bi se državni dohodki dvignili, pa čeprav se davki ne bi povišali. Prepričani smo, da bi se začel gospodarski napredek, ker bi njih predlogi pokazali uradnikom, ki danes upravljajo naše gospodarstvo, prave in realne poti za dobro delo.

S pozornostjo smo spremljali gospodarske reforme in napore g. dr. Stojadinovića in znano nam je, da on hoče in more razumeti to potrebo. Skupno ministrstvo za narodno gospodarstvo, v katerem bi uradniki izvrševali le upravne ukrepe svojega ministra, ki bi jih pa ta izdajal v sporazumu z gospodarskim svetom, s tem bi bila dosežena podlaga našega gospodarskega preporoda in naše prave industrializacije.

Brez industrije ne gre! »Industrija postaja usoda narodov in človeštva« (prof. dr. M. Mirković). Toda usoda naroda se ne prepusti samo uradnikom! Če pa se to ne zgodi, pa bomo še naprej gledali to, kar se dogaja danes: zmešnjava, breznačrtno delo in negativne rezultate birokratizma.

Gospodarska, finančna in politična avtoriteta dr. Stojadinovića more to popraviti! To pa pričakuje od g. dr. Stojadinovića tako gospodarstvo ko država in javnost!

Avsee, poravnalni upravnik Rudolf Juvanc, kapetan v p. Narok za sklepanje poravnave dne 9. oktobra ob 9. Rok za oglasitev do 4. oktobra.

Potrja se prisilna poravnava, sklenjena med Ivanom Kvasom, klobučarjem v Mariboru in njegovi upniki. Plača 50% v šestih četrtletnih enakih obrokih, od katerih zapade prvi mesec dni po pravomočnosti poravnave.

Ponudbe - povpraševanja

Za trgovce in producente, ki iščejo zvezo z italijanskimi trgi

V Milanu se je ustanovila družba, ki se namerava posvetiti vsem vprašanjem, ki se tičejo zunanje trgovine med Jugoslavijo in Italijo. Družba bo izvrševala vse intervencije tako pri trvdkah, kakor tudi pri carinskih in drugih uradih, da olajša trgovinski promet med našimi trvdkami in trvdkami na italijanskih tržiščih. Naravno, da bo družba predvsem posvetila svojo pozornost neposrednemu sklepanju kupcij. Družba korespondira v našem jeziku in je našim izvoznikom z vsemi informacijami in uslugami gospodarskega značaja na uslugo. Naslov družbe je: »Danubital« S. A. Milano, Via A. Andrea 9.

Politične vesti

Po zaključku zasedanja Male antante je bil objavljen precej obširen komuniké, v katerem se med drugim poudarja: Države Male antante bodo nadaljevale politiko miru, a tudi politiko svoje varnosti, ki jo bodo organizirale kolektivno. So za Zvezo narodov, pozdravljajo tudi prizadevanje za obnovo locarnskega sporazuma, izjavljajo pa, da zavarovanje miru le na zapadu ne zadostuje. Razmerje z Avstrijo se je poslabšalo, ker je kršila z uvedbo splošne vojaške dolžnosti senžermensko pogodbo. Indirektno se v komunikéju pravi, da enake kršitve pogodbe s strani Madjarske M. A. ne bi trpela. Posebej se je poudarjalo v komunikéju važnost gospodarskega sodelovanja držav M. A. Ves komuniké jasno pravi o velikih notranjih okrepitvi M. A.

Bivši poljski zunanji minister Zaleski, ki je osební prijatelj generalisima Rydz-Smiglyja, je izjavil, da je poljsko-francoski sporazum odprl pot k tesnejšemu sodelovanju Poljske z Malo antanto.

Izpembe v bolgarski vladi najbrže ne bo ter so v zadnjem času utihnile tudi vse govorice o bližnjih izpembah v vladi. Tudi oba cankovistična ministra nista demisionirala, kakor se je poročalo.

Nemčija je zahtevala kot pogoj svoje udeležbe na locarnski konferenci, da sovjetska Rusija ne sme nikakor sodelovati in da se konferenca odloži, ker novi nemški veleposlanik v Ribbentrop še ni nastopil svojega mesta. Angleški listi odgovarjajo na ta pogoja, da se drugi more upoštevati, prvi pa nikakor.

Zaradi nemških zahtev bo locarnska konferenca najbrže odložena in sklicana šele v oktobru.

Hitler je našel pri zaključnem nagovoru na vojaške oddelke narodnih socialistov tudi tople besede za mir. Dejal je, da so Nemci za mir, ker so spoznali vojno. Z vsemi narodi hočejo živeti v miru, ne bodo pa dopustili, da bi postala Nemčija plen boljševoističnih Židov. Lepe besede! Toda zakaj potem vse velikansko oboroževanje Nemčije?

Nemčija bo začela z vso silo delati na to, da se ji vrnejo njene kolonije. Italijanske časopise to zahtevo Nemčije podpira.

Stavkovno gibanje v Franciji se vedno bolj širi in zavzema tudi vedno bolj nevarne oblike. Tako so stavkajoči zasedli 100 novih tvornic. Intervencija ministrskega predsednika Bluma ni imela dosedaj nobenega uspeha, ker so industrialci njegove zahteve odklonili in zahtevali predvsem izpraznitev tvornic. V svojem odgovoru naglašajo, da prepuščajo vladi vso odgovornost za boljševoizacijo podjetij. Na pritisk desničarjev v vladi je imenoval Blum za razsodnika v sporu med delavci in podjetniki desničarja Chautempsa.

Francoski trgovinski minister Bastid je obiskal Varšavo, kjer je imel s poljskimi gospodarskimi ljudmi in člani poljske vlade uspešno pogajanja za poglobitev trgovinskih odnosov med Poljsko in Francijo. Dogovorjeno je bilo, da se sklene nova trgovinska pogodba med obema državama in da bo Francija podprla Poljsko tudi z novimi posojili.

Francoski trgovski minister Bastid je iz Varšave odpotoval v Berlin, kjer se je sestal z guvernerjem Reichsbanke dr. Schlachtom.

Španski nacionalisti poročajo, da so pri Talaveri dosegli velik uspeh in prebili fronto vladnih čet. Napovedujejo, da je padeč Madrida le še vprašanje nekaj dni. — Na severni fronti se utrjujejo rdeče čete v Bilbau, kjer jih je baje 40 tisoč. Njih položaj pa se je poslabšal, ker so nasprotja med anarhisti in Baski vedno večja. Ni izključeno, da bo zaradi teh nasprotij obramba Bilbaa slabotna, če ne nemogoča.

Portugalska vlada je izdala nalog, da se španski nacionalisti podpirajo z orožjem in z živili. Mehliška vlada pa je poslala madridski vladi celo ladjo orožja.

Zaradi nemirov v Palestini je bilo dosedaj ubitih 700 oseb. Materialna škoda pa znaša skoraj pol milijarde dolarjev, 140 komunistov, ki so hujskali k nemirom, je bilo izgnanih.

Francoski general Schweissgut, ki se je udeležil sovjetskih manevrov, je izjavil, da je sovjetska vojska ena najbolj silnih vojsk na svetu. Enako pohvalno so se izrekli o sovjetski vojski tudi odposlanci angleške in češkoslovaške vojske.

Ker je bil ubit neki japonski vojak, pripravljajo Japonci nove vojaške ukrepe proti Kitajski.

Denarstvo

Tuji kapital in naše banke

V zadnji številki »Ekonomista« je objavil dr. Vladimir Košak zanimiv članek o tujem kapitalu v naših bankah. Proti koncu članka navaja seznam tujih bank, ki so udeležene pri 12 naših velikih bankah. Iz seznama posnemamo:

1. Jugoslavenska udružena banka v Zagrebu:

Vedelničarji banke: Société Continentale de Gestion, Monaco, — Anglo-International Bank, London — Mutuelle Solvay (po svoji domači banki Société Belge de Banque) — Amstelbank, Amsterdam. — Kot delničarji banke je udeleženi še 12 tujih bank, med njimi tudi Banca Commerciale Italiana, Milan.

2. Jugoslavenska banka, Zagreb:

Vedelničar: Živnostenska banka, Praga.

3. Opšte jugoslavensko bankarsko društvo, Zagreb-Beograd:

Vedelničarji: Österreichische Creditanstalt und Wiener Bankverein, Dunaj — Société Generale de Belgique, Bruselj in Basler Handelsbank, Basel.

4. Hrvatska sveopća kreditna banka, Zagreb:

Vedelničarji: Magyar Altalános Hitel bank, Budapešta — Schneider & Co., Pariz — Union Européenne Industrielle et Financière, Pariz in Banque de L'Union Parisienne, Pariz.

5. Zemaljska banka za Bosnu in Hercegovinu, Sarajevo:

Vedelničarji: Österreichische Creditanstalt und Wiener Bankverein, Dunaj — Société Generale de Belgique, Bruselj in Basler Handelsbank, Basel. Tri tuje banke so delničarke banke, med njimi Banca Unione de Credito v Milanu in Deutsche Bank und Discountgesellschaft v Berlinu.

6. Bosanska industrijska i trgovačka banka v Beogradu:

Vedelničarji: Österreichische Industriekredit A. G. (bivša Niederösterreichische Escomptgesellschaft, Dunaj — Česká eskomptní banka a úvěrni ústav, Praga — Banque de Bruxelles, Bruselj in Comptoir Escompte de Genève, Zeneva.

7. Hrvatska banka, Zagreb:

Majoritetni delničar je Banca Commerciale Italiana, Milan.

8. Prva hrvatska obrtna banka, Zagreb:

Majoritetni delničar je Česká průmyslová banka, Praga.

9. Komercijalna banka, Zagreb:

Majoritetni delničar je Banka československých legií, Praga.

10. Srpsko-švajcarska banka Beograd:

Majoritetni delničar: Schweizerische Kreditanstalt, Curih.

11. Jugoslovenski kreditni zavod, Beograd:

Majoritetni delničar: Magyar le-számitó es pénzváltó-bank, Budapešta.

12. Jugoslovenska banka za industriju in trgovinu, Beograd:

Skupina velikih francoskih industrijskih in trgovskih podjetij za zaščito in financiranje njihovih interesov v Jugoslaviji.

Nekatere večje tuje banke pa imajo v Jugoslaviji tudi svoje lastne podružnice, tako:

Banque Franco-Serbe, Pariz ima podružnice v Beogradu, Skoplju, Nišu, Bitolju in Kosovski Mitrovici. Vedelničarji banke so: Banque Ottomane, Pariz — Banque de Paris et des Pays-Bas, Pariz — Société Financière d'Orient, Pariz.

Anglo-československá a Pražská úvěrni banka v Beogradu ter Česká průmyslová banka v Prazi, podružnico v Ljubljani.

Pelikan terpentinsko milo za namakanje perila pa

Radost peric

Finančni minister je dovolil mestu Osijeku notranje posojilo, ki se bo obrestovalo po 5% in ki bo amortizirano v 10 letih. Posojilo bo znašalo 6 milijonov din.

Avstrijska vlada bo zahtevala odpravo finančne kontrole Zveze narodov nad Avstrijo in je v ta namen odpotoval finančni minister Drechsler v Zenevo. Zahtevi

avstrijske vlade bo skoraj gotovo ustrezno, ker se je tudi že komisar Zveze narodov, ki je izvrševal to kontrolo, izjavil za njeno odpravo.

»Službeni list«

kr. banske uprave z dne 16. septembra objavlja: Uredbo z za-

Več smisla za pomorstvo! Iz zgodovine paroplovne družbe „Oceania“

Slovenci živimo prav za prav ob morju, toda vse naše življenje pričča, da se te prednosti ne zavedamo. Vse naše mišljenje je čisto mišljenje celinskega naroda in celo med onimi, ki žive le par kilometrov od morja, je le malo zanimanja za morje. A morje je bogastvo, še prav posebno bogastvo pa donša razmorska trgovina. Celó v samem Trstu se je med Slovenci zelo pozno vzbudilo zanimanje za čezmorsko trgovino, še manj pa za pomorsko plovbo. Kakor v mnogih drugih stvarih, tako je tudi v tem pogledu nastopil kot pionir rajni Ulčakar, ki je pridobil Slovence Grljan in ki je vzbujal zanimanje za pomorstvo.

Tik pred vojno pa je vendarle postalo tudi med tržaškimi Slovenci živahnejše zanimanje za pomorstvo. In o tem pripoveduje v zadnji številki revije »Naše morje« dr. Egon Staré, ki podaja pri tem tudi zgodovino paroplovne družbe »Oceania«, pri kateri so Slovenci še danes soudeleženi. Iz njegovega članka posnemamo nekatere podrobnosti:

Večje zanimanje tržaških Slovencev za pomorstvo je nastalo po fuziji Jadranske banke z Dalmatinsko vjeresijsko banko in ustanovitvi podružnice Živnostenske banke v Trstu. Deloma pa tudi zaradi velike propagande Avstro-Ogrske za povečanje plovne parka ter napredka pomorske trgovine, ki se je zlasti povzdignila po zaslugi številnih Dalmatincev ko Martinovića, Kozulića, Tripkovića, Polića in drugih. Pod njih vodstvom so se ustanovile takrat razne pomorske delniške družbe, in sicer večinoma s pomočjo italijanskega in nemškega kapitala.

Posebno priljubljena pa je bila takrat prosta plovba. Bivši pomorski kapitani so kupili s pomočjo svojih prijateljev eno ali več ladij, ki so se potem vpisali kot karisti pri pomorski vladi v Trstu v razmerju svojih deležev. (Vsak delež se je imenoval en karat, vseh pa je bilo 24.) Kapitan je s to ladjo izvrševal prosto plovbo, ki je bila pred vojno zelo dobičkonosna.

S pomočjo Živnostenske banke se je ustanovila prva slovenska skupina, ki se je udeleževala pri takšnih manjših podjetjih, zlasti pri nakupu ladij »Conca d'oro«, »Zorac«, »Zadera« in podobno. Dalmatinskimi kapitanom pa je ponudila svojo pomoč Jadranska banka, da so bili Slovenci v prosti plovbi močno zastopani. Med dalmatinskimi pomorščaki se je zlasti odlikoval Hektor Polić, ki je malo pred svetovno vojno prevzel po svojem očetu Mate Poliću, ki je bil 10 let predsednik tržaške Slovenske čitalnice, vodstvo paroplovne družbe »Navigazione libera Triestina« in naročil tik pred

vojno za družbo 10 ladij po nad 10.000 ton nosilnosti. S pomočjo Jadranske banke in Živnostenske banke se je posrečilo kljub vojni vihuri ustanoviti po enem letu družbo »Oceania« s sedežem v Trstu. Prvi občni zbor družbe je bil 3. 4. 1917 na Dunaju v prostorih Živnostenske banke. Kot zastopnik slovenski delničarjev je bil izvoljen v družbo dr. Egon Staré.

Družba je imela takrat 10 velikih in 5 manjših trgovskih ladij. Šele v septembru 1920, ko je bil dosežen znani Trumbić-Bertollini-jev dogovor, pa je bilo odločeno, da postane družba jugoslovanska. Kljub temu pa je bilo še več poskusov, da bi družba prešla v italijanske roke.

Prvotna glavica družbe je znašala 3 milijone kron, ki se je leta 1918. dvignila na 12 milijonov in leta 1919. izpremenila v 16 milijonov lir, nato pa leta 1922. znižala na 8 milijonov lir, ker je takrat vrednost ladij silno padla. L. 1923. se je »Oceania« preselila v Beograd, trgovsko vodstvo na Sušak, delniška glavica pa se je izpremenila v 16 milijonov lir. Kasneje se je zvišala na 20 milijonov, a se je leta 1934. po številnih odpisih zopet znižala in danes more izplačevati »Oceania« skromno dividendo. Ko se je ustanovila »Jadranska plovitba«, ji je »Oceania« kot soustanoviteljica pristopila s svojimi manjšimi ladjami in obdržala le 8 parnikov s skupno tonažo 21.340 brutto reg. ton.

Ta svoj park je družba med tem čisto prenovila, da ima danes 9 parnikov s 27.280 br. reg. ton.

Zasluga »Oceanie« je, da je uvedla redne proge s pristanišči zapadnega Sredozemskega morja, s Kanarskimi otoki in v zadnjem času še redno mesečno progo z

konsko močjo o utesnitvi odsvojevanja nepremične imovine v območju apelacijskega sodišča v Ljubljani — Teden Rdečega križa kr. Jugoslavije — Odločbo o ukinitvi carinskih zalivk na vozilih v mednarodnem turističnem prometu in ekspediciji po malih priznanih — Razglase o razpisu občinskih volitev v Kostivnici, Sv. Petru na M. selu, Sv. Štefanu, Zibiki in Zumu ter o preložitvi občinskih volitev v občini Slivnica pri Celju v šmarnem okraju — Odločbo o sejmskih in tržnih pravi-

Uvajali pa bodo z izdatno reklamo

Dolničar & Richter

L J U B L J A N A
cah v celjskem okraju — Razglas glede tedna Rdečega križa v avto-busnem prometu.

bolj širi na gospodarstvo in zasebne kapitala je vedno manj.

V tem je obiskal dr. Schacht Pariz, kjer se je sestal z guvernerjem Francoske banke. Ameriški listi pišejo, da imata v denarnem pogledu Nemčija in Francija skoraj iste težave. Francija mora ali devalvirati frank ali pa uvesti enake valutne ukrepe, ki jih je izdala Nemčija. Pričakuje se, da se bo Francija odločila za devalvacijo.

A tudi v Nemčiji so danes industrija, izvozna trgovina in paroplovne družbe za devalvacijo. Samo agrarci so proti njej. Nobena resnega odpora pa ne bi bilo proti devalvaciji, če bi se ta izvedla v okviru splošne mednarodne valutne stabilizacije.

Tako se je našla skupna podlaga za nemško in francosko devalvacijo in kakor trdi ameriški list, je o tem tudi razpravljal doktor Schacht v Parizu.

Toda da pride do mednarodne stabilizacije valut, je treba najprej, da so končane ameriške predsedniške volitve, ker se bo šele potem določil odnos med dolarjem in funtom. Ta odnos pa je osnova mednarodne stabilizacije valut.

Nove olajšave Italije za avstrijski les

Avstrijsko-italijanska pogajanja o izvozu avstrijskega lesa v Italijo so bila ugodno zaključena. Nove italijanske uvozne odredbe bodo stopile dne 1. oktobra v veljavo in z njimi bo uvoz avstrijskega lesa zopet znatno olajšan.

Dobave - licitacije

Uprava 1. oddelka Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu sprejema do 21. septembra ponudbe za dobavo črne smole; do 24. septembra za dobavo vijakov za les; do 25. septembra za dobavo firneža; do 26. septembra za dobavo železnih zakovic in do 28. septembra za dobavo konopnenih oprtnic.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 24. septembra ponudbe za dobavo manesmanovih cevi, 3.000 kg čistega bencina, elektrod za varjenje litega železa, električnega motorja in Bergman-generatorja; do 27. septembra za dobavo električne sirene.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 1. oktobra ponudbe za dobavo manesmanovih cevi.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 28. septembra ponudbe za dobavo amper-metra in avtomatske isklopke; do 3. oktobra za dobavo linoleja, lepila za linolej, železnih pocinkanih spojk in obrobov; do 6. oktobra za dobavo azbestnih plošč, kompletnega zračnega bata z elektromotorjem, ročnih električnih svetrov, rezervnih retort in ležajev i. dr. do 10. oktobra za dobavo sirene na električni pogon.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 1. oktobra ponudbe za dobavo raznega avtomatizirane.

Komanda mornarice v Zemunu sprejema do 6. oktobra ponudbe za dobavo prenosnega diesel-agregata.

Dne 28. septembra bo pri Glavnem sanitetskem slagalistu v Zemunu ofrtna licitacija za dobavo bolniških in zdravniških plaščev, dne 29. septembra za dobavo brisač, nogavic ter telesnega perila in dne 30. septembra za dobavo prevleke za blazine in namiznih prtov.

Dne 3. oktobra bo pri Komandi pomorskega arzenala v Tivtu ofrtna licitacija za nabavo železne pocinkane pločevine.

Dne 5. oktobra bo pri Ekonomskem odeljenju generalne direktije drž. železnice v Beogradu ofrtna licitacija za dobavo kalcium-karbida domačega proizvoda in dne 7. oktobra za dobavo 203.720 kg repičnega olja domačega proizvoda.

Dne 9. oktobra bo pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu ofrtna licitacija za dobavo mazila za stroje.

Dne 9. oktobra bo pri Direkciji drž. rudarskih preduzečja v Sarajevu ofrtna licitacija za dobavo lokomotivskega parnega kotla.

Dne 10. oktobra bo pri Komandi mornarice v Zemunu ofrtna licitacija za dobavo raznega materiala iz medi.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Pred devalvacijo franka in marke?

Francoski finančni minister Auriol se silno trudi, da bi preprečil beg kapitala iz dežele, toda vsa njegova prizadevanja nimajo pravega uspeha, ker povzroča politika sedanje francoske vlade vedno nov beg. Treba sicer priznati, da se Blumova vlada silno trudi, da doseže zboljšanje v državi in da je v 3 mesecih izdala toliko ukrepov ko niti ena vlada pred njo. Tako je dala delavcem višje meze in krajši delavnik, izvoznikom in manjšim industrijcem podpore in posojila po zelo nizki obrestni meri, kmetom razne podpore, zlasti pa je proizvajalcem pšenice ustregla, ko je zvišala ceno pšenice od 85 na 145 frankov. Tudi uradnikom je vrnila stare plače. Toda pravega zboljšanja le ni dosegla, ker so se obenem zvišale

cene za celih 20%. Zato se tudi ni zmanjšala brezposelnost, pa čeprav izganja Francija v ta namen tudi tuje delavce.

Cene pa se dvigajo, ker je frank predrag in zato se vedno bolj glasno zahteva devalvacija franka. To pa bi si upala vlada izvesti le, če bi bila devalvacija franka vezana na splošno mednarodno valutno stabilizacijo.

Podobne težave pa preživlja tudi Nemčija. S pomočjo oboroževanja in javnih del je sicer mogla znatno znižati brezposelnost, toda njene finančne sile so se pri tem izčrpale. Vse to je mogla Nemčija plačati le z zaslužkom in z največjim varčevanjem, zaslužek pa je danes majhen, prihranki pa izčrpani. Državna kontrola se vedno

Tako se ne demantira

Narodna banka je objavila v listih demanti vesti »Jugoslovenskega Kurirja«, kakor da bi uvozniki, ki so bližji Beogradu laže dobili uvozna dovoljenja, kakor pa bolj oddaljeni. Narodna banka pravi, da je ta trditev brez vsake podlage.

Ne da bi ugovarjali demantiju Narodne banke, moramo vendarle reči, da se tako ne demantirajo vesti. Mesto da se v demantiju razpravlja o postopanju odbora, ki dovoljuje uvoz, naj bi Narodna banka kratkoma objavila, koliko prošelj za uvoz je bilo vloženih, koliko teh prošelj je bilo iz Beograda in njegove okolice, koliko iz drugih banovin in kako so bile vse te prošnje rešene. Iz te statistike bi vsak takoj jasno videl, ali so se uvozna dovoljenja dovoljevala pravilno ali ne.

Še pravilneje pa bi bilo, da bi Narodna banka pozvala zastopnike gospodarskih organizacij, da ti pregledajo poslovanje odbora. Izpričevalo teh zastopnikov o konkretnem delu bi bil pač najmočnejši argument.

Gospodarsko sodelovanje Nemčije in Francije

Pogajanja francoskega trgovinskega ministra Bastida v Berlinu z nemškimi državniki in gospodarskimi ljudmi so imela popoln uspeh. Časopisi poročajo, da je bil pri teh pogajanjih dosežen med Bastidom in dr. Schachtom sporazum o gospodarskem sodelovanju Nemčije in Francije. To sodelovanje se bo raztezalo na vsa gospodarska področja.

Žitna borza za podonavsko državo

Iz Bukarešte se poroča, da propagirajo tamošnji žitni trgovci skupne borze za vso žitno trgovino podonavskih držav. Sedež te borze naj bi bil na Dunaju, v Budapešti ali v Bukarešti. Misel o ustanovitvi skupne žitne borze za podonavsko državo ni nova, a se dosedaj nikdar ni mogla uresničiti. Tudi danes niso razmere še tako ugodne, da bi se mogla ustanoviti takšna borza. Politična nasprotja so še vedno tako močna, da ovirajo tudi gospodarsko sodelovanje podonavskih držav. Najprej bi se zato moralo doseči sodelovanje vsaj onih držav, ki si politično niso nasprotne. Zato je zlasti važno, kaj bo glede gospodarskega sodelovanja podonavskih držav sklenil gospodarski svet Male antante. Če bi se potem tudi druge podonavske države pridružile sklepom Male antante, šele potem bi se moglo resno razpravljati o skupni žitni borzi podonavskih držav. Dotedaj pa bo velik uspeh, če se bo dosegla takšna skupna borza vsaj za države Male antante.

Zunanja trgovina

Iz splitskega pristanišča se v zadnjem času v večji meri izvažajo jajca in živila za Malto.

Italija je že z velikim številom sankcionističnih držav obnovila trgovinske pogodbe. Prekinjena so trgovinska pogajanja samo z Nizozemsko, Anglijo in Rusijo. Pri pogajanjih z Anglijo dela največje težave vprašanje neplačanih angleških terjatev.

Zaradi pomanjkanja živil v Nemčiji namerava vlada uvesti za nekatera živila zopet karte za nakup živil.

Cena ameriškega bombaža je zbog suše v vseh ameriških državah v dvigu. V New Yorku so se cene bombaža dvignile za 1 do 6 točk. Tudi cena egiptskega bombaža se je dvignila.

Francoski trg z mehkim lesom

V »Jugoslovenskem Lloyd« objavila pariški lesni uvoznik Paul Weiss naslednje poročilo o stanju na francoskem trgu z mehkim lesom:

Proгноza, ki se je dajala v začetku tega leta, da se bo v Franciji — v nasprotju z mednarodno tendenco — cena mehkega lesa najprej znižala, po nekaj mesecih pa popravila, se je izkazala kot pravilna. Mnogi izkušeni uvozniki so se zato zaradi čvrste tendence na mednarodnem trgu založili že v začetku leta, dočim so prodaje potrošnikom čim bolj zadrževali.

Padeč cen pa je bil na francoskem trgu vse prvo polletje stalen in potreba na lesu se je pokrivala skoraj izključno s francoskim lesom. Na spomlad pa se je začela izprememba in cene so se začele dvigati ter notira danes domače žagano blago že za 30 odstotkov višje. Vendar pa ta znaten povšek cen ni v celoti čisti dobiček žag in industriji, ker so se med tem zvišale mezde in so se zvišali tudi drugi stroški.

V kratkem se začne nova kampanja za debila in nobenega dvoma ni, da se bodo na licitacijah nudile tako visoke cene, da bo morala nastopiti hosa. Ta hosa bi bila dobrodošla tudi z mednarodnega stališča, ker se je dosedaj prodajal francoski les izpod svetovne paritete. Dokler se ne izenačijo domače francoske cene z onimi na mednarodnem trgu ni mogoče govoriti o ozdravljenju francoskega lesnega trga. Vendar pa se more z optimizmom gledati na nadaljnji razvoj razmer na francoskem lesnem trgu.

V odnošajih Francije s Švedsko, Finsko in Rusijo za dobavo ustrežajočih specifikacij in kvalitet z dobavnim terminom ter možnostjo natovorenja ter lahke prodaje, ki ga najde les teh držav na dru-

gih področjih, so nastale razne težave, ker francoski trg ne more več sprejeti vseh sortimentov lesa razen mizarkega. To velja v prvi vrsti za bukovino in v znatni meri tudi za hrastovino. V tem je tudi pojasnilo, zakaj je na srednjeevropskih trgih tako zelo trpe-la prodaja poljskega lesa. Poljski les je prilagojen angleškemu trgu, v Franciji pa ne more konkurirati, dokler more konkurirati v ceni samo s švedskim in ruskim lesom, ne pa tudi s francoskim.

Drugače je z lesom iz Latviše, ki je izkoristila čvrsto tendenco lesnega trga v severnih državah in mogla zato prodati letos večje količine v Francijo.

Podobno je tudi z Jugoslavijo in Romunijo, ki sta letos v južni Franciji, kamor ne sega nordijska konkurenca, mnogo bolje odrezale ko druga leta. Gotovo je, da se bo uvoz iz teh treh držav znatno povečal, če se odpravijo kompenzacije in kliring in če se uvede zopet svoboden plačilni sistem.

Promet z Avstrijo se bo gibal najbrže v mejah lanskega leta, kar pomeni, da je imela Avstrija od dviga cen komaj nekaj dobička. Nadaljnji razvoj francoskega lesnega trga je odvisen predvsem od gospodarsko-političnih ter tudi notranje in zunanje političnih razmer, mnogo manj pa od tehničnih momentov. Od gospodarskih in splošno poznanih vprašanj omenjamo samo oboroževanje, valutno vprašanje, 40 urni delavnik, politiko kontingentiranja in cen, carinsko politiko in vladni program za oživiljenje gospodarskega življenja.

Od rešitve teh vprašanj je tudi odvisno, kakšne razmere bodo zavladale na francoskem lesnem trgu.

Doma in po svetu

Kralj Edvard VIII. je z letalom odletel iz Curiha v London.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta se po skoraj dvomesečnem bivanju v Jugoslaviji poslovila v torek od kneza namestnika Pavla ter se odpeljala domov v London.

Svetozar Pribičević je umrl v Pragi, v sanatoriju Podoli. Zbolel je na pljučih, v sanatoriju se je njegovo stanje nekoliko zboljšalo, nato pa je nastopila embolija in vsaka zdravniška pomoč je bila zaman. Svetozar Pribičević je bil v prvih letih Jugoslavije eden najbolj vnetih zagovornikov unitarizma, ki ga je hotel izvesti tudi s silo. Kasneje pa se je pridružil Stjepanu Radiću, ustanovil z njim skupno kmečko demokratsko koalicijo ter naposled zavzel skrajno opozicijsko stališče proti Beogradu. Bil je nad vse strasten politik, ki ni poznal kompromisov. Ta njegova strast ga je zavela tudi tako daleč, da je umrl v izgnanstvu, čeprav je bil v pred in medvojni letih eden ustvariteljev Jugoslavije.

Ibrahim Maglajlić, bivši vrhovni poglavar islamske cerkve v Jugoslaviji je umrl v Banjaluki v starosti 75 let.

Bivši grški predsednik republike Zaimis je umrl v starosti 79 let v nekem dunajskem sanatoriju. Na Dunaju pa je umrl bivši avstrijski kancelar in guverner Avstrijske poštne hranilnice dr. Buresch.

V Postojni je umrl ugledni trgovec in posestnik Stanko Lavrenčič zaradi zastrupljenja v črevesju. Star je bil šele 50 let ter užival zaradi svoje strokovne sposobnosti in narodne zavednosti splošno spoštovanje. Zapušča ženo in tri otroke. Bodi mu ohranjen svetel spomin!

Dr. Maček po drugi operaciji polagoma okreva in bo v nekaj dneh mogel zapustiti sanatorij.

Zastopniki srbske in bolgarske pravoslavne cerkve so v Sv. Navmu sprejeli resolucijo, v kateri pozivajo jugoslovanski in bolgarski narod, da delata za trajno zblizanje in sporazum obeh narodov.

Minister Behmen je na shodu v Visokem izjavil, da se preje ni mogel opravičiti niti en državljan, ne da bi bil zvezan s korupcijo.

Za kongres trgovcev v Subotici je dovoljen udeležencem 50% popust na železnice.

Kongres slovanskih zdravnikov v Sofiji je med drugim sklenil, da se proglasi ruščina kot mednarodni jezik in da se izda zdravniški slovar za vse Slovence.

Direkcija državnih železnic v Subotici bo vendarle prenesena v Beograd, Subotica pa dobi v nadomestilo kontrolno dohodkov drž. železnic, ki šteje celo več uradnikov ko direkcija.

Gospodarska sloga je določila za samoborski okraj za mošt naslednje minimalne cene: za mošt od necepljenih trst s tropinami po 3 din za liter, za mošt cepljenih trst brez tropin po 4 din.

Občina Zakot se bo po odloku notranjega ministra imenovala odsej Brežice-okolica.

Beograjski krojači napovedujejo, da bodo začeli izdajati modne žurnale in da bodo tudi lansirali novo modo. Zdi se nam, da bo le ostalo pri obljubi, ker drugače je neuspeh več ko verjeten.

Največje italijansko letališče bo v kratkem v bližini Forlija izročeno prometu.

Hitler je izjavil tujim novinarjem, da sta bili Nemčija in Italija dosedaj zaradi španskih dogodkov strogo nevtraln, da pa bi mogle tudi one intervenirati, če bi katera druga sila intervenirala v prilog španskim marksistov. Najmanj 10 do 15 milijonov ljudi bi se odzvalo njegovemu klicu, če bi jih poklical, da gredo na pomoč španskim nacionalistom.

Bivši španski ministrski predsednik Lerroux se je izjavil za nacionaliste, ker ne more več molčati na teror in barbarstvo, ki ga uganjajo rdeče čete.

Madridska vlada je pozvala tuje diplomate, da se vrnejo v Madrid, ker jih sicer ne bo več priznala. Diplomati pa so odgovorili, da je zahteva madridske vlade popolnoma neupravičena, ker madridska vlada ne more jamčiti za osebno varnost diplomatov.

Španski parlament, ki je bil doslej zaradi državljanske vojne redno odlagan, je sedaj sklican za 1. oktober.

Madridska vlada je prepovedala vse samostojne hišne preiskave in smrtno eksekucije. 9 teroristov, ki so kar na svojo roko obsodili ljudi na smrt in jih umorili, je bilo ustreljenih.

Splošno vojaško dolžnost je uvedla nankinska vlada.

Avstrijska vlada je podaljšala prepoved rajhovskih listov do konca leta. V Avstrijo smejo dohajati samo oni rajhovski listi, ki so bili izrečno dovoljeni ob sklenitvi nemško-avstrijskega sporazuma.

Italijanski in nemški konzul sta pozvala italijanske in nemške državljane v Palestini, da se pripravijo, da morejo vsak hip zapustiti Palestino, če bi se notranji nemiri poosttrili.

Egiptovski finančni minister demantira vest, kakor da bi dobil Egipt v Londonu posojilo 15 milijonov funtov pod pogojem, da podaljša Egipt koncesijo za ozemlje ob sušnem prekopu Angliji še za 100 let.

Italijanska kolonialna vojska bo štela 2500 oficirjev, 20.000 belih in 40.000 črnih vojakov ter bo opremljena z najmodernejšim orožjem. Po potrebi se bo kolonialna vojska poklicala tudi v Evropo.

V imenu še svobodnih krajev Etiopije je poslal ras Imru na vse vlade poziv, za pomoč Etiopiji.

Mednarodni kartel bakra je po- višal produkcijsko kvoto bakra za 40.000 ton.

Nove knjige

Nova esperantska slovnica

Uredništvo »Verda revuo« za Jugoslavijo je izdalo esperantsko slovnico (korensko metodo), ki jo je priredil znani esperantist in urednik umetnostne in znanstvene revije »Verda revuo« g. Damjan Vahen, ki je tudi naš sodruknik. Omembe vredno je, da je to prva esperantska slovnica, katere avtor je Slovenec, kajti sedanja slovnica, ki jo je izdal Esperantski klub in ki je že tudi pošla, je bila prevod dr. Maruzzijeve hrvatske esperantske slovnice. Vsebuje 22 učnih ur, tabelo korelativnega (vzajemnega) sestava, tabelo predpon, pripone in slovnikiških končnic ter najvažnejše glagolske korene.

V kratkem pa izide v isti obliki še Slovensko-esperantski slovar, ki obsega 46.000 besed, delo istega avtorja. Novi slovar bo najobsežnejši in najpopolnejši slovensko-esperantski slovar, kar jih imamo.

Navedena slovnica se naroča pri Damjanu Vahenu, uredniku »V. R.« za Jugoslavijo, Ljubljana, Reslova 29 in stane v predplačilu din 10.—, s poštnino din 10.75.

Gospodarski in socialni odnošaji v Jugoslaviji

Tako se imenuje študija, ki jo je spisal znani socialno-politični pisatelj Hinko Sirovatka in ki bo v kratkem izšla v samozaložbi pisatelja. V obliki kritičnega pogleda na publikacijo zagrebske zbornice o anketi o delavskih plačah in zaslužku v industriji, avtor podrobno analizira vprašanje, ki se tiče vloge nacionalnega kapitala v domači industriji. Nadalje razpravlja avtor o nevarnostih, ki groze temu kapitalu od parazitne industrije, o nizkem dohodku delavca, o industrializiranih kmetovalcih ter propagira potrebo reorganizacije družbe v smislu avtonomne ureditve medstanovskih odnošajev. Ti bi bili organizirani v strokovnih in stanovskih organizacijah v posameznih pokrajinah, vse pa bi bile končno zvezane v vsedravnem gospodarskem svetu. Avtor se torej izreka za sistem gospodarskega in socialnega stanovskega zastopstva. Vsa ta vprašanja pa naj bi se rešila v okviru narodne politične demokracije, ki naj bi bila podlaga avtonomiji vseh družabnih skupin. Misel demokracije naj bi v takšni organizaciji družbe imela najbolj krepko oporo. Knjiga bo veljala 25 din. Naročila je poslati na naslov: Hinko Sirovatka, Zagreb, Hacova 12/III, tel. 97-25.

Tržna poročila

Jugoslovanski trg konoplje

Prvotna namera, da bo dovoljen izvoz konoplje le za proste devize, torej samo v neklirinške dežele, se je opustila zbog intervencije sadilcev konoplje iz Vojvodine, ki jo je vodil znani vojvodinski bogataš Djundjerski. Deputacija je zlasti poudarjala, da gre večina konoplje v Nemčijo in da bi bili vsi proizvajalci težko prizadeti, če bi se izvoz konoplje v Nemčijo prepovedal. Nato je finančno-gospodarski odbor ministrov sklenil, da bo dovoljen izvoz konoplje tudi v klirinške dežele.

Letošnja konoplja je izredno dobre kakovosti, in je zato tudi zanimanje tujine za konopljo močno. Povečana je bila tudi površina s konopljo posejane zemlje za 30%, ker so kmetje uvideli, da se pšenica ne izplača tako dobro ko nekaj. Na razpolago so zato velike količine konoplje in zato je posebno važno, da se izvoz konoplje omogoči. Doma se potrebuje konoplje sicer zelo veliko, toda še vedno preostaja zelo velik izvozni višek. Cene letošnje konoplje so naslednje: konoplja št. 6 (najboljša domača, dolgovlaknasta) velja 12.50 din, št. 5 (tudi dolgovlaknasta) 11.75, kratkovlaknasta pa 9.50 do 11 din za kg franko vojvodinska postaja. Za vrvi pa je danes mnogo manj zanimanja ko v prejšnjih letih. Najboljše vrvi so po 18 do 24, II. vrstne po 12.50 do 14.50 din.

Že v 24 urah barva, plestra in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce vrtnike in manšete. Pero sni. mong. in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 3.
Telefon št. 22-72.

Podražitev drv v Zagrebu

V nedeljo je bila v Zagrebu seja sekcije lesnih malih trgovcev. Na seji je bilo sporočeno, da bo v kratkem na zahtevo združenja prepovedano branjevcem in trafikam prodajanje premoga. Sekcija bo v kratkem izpremenjena v samostojno združenje. Trg. industrijska zbornica v Zagrebu je sklenila, da bo ustavila izdajanje obrtnih dovoljenj za maloprodajo drv in premoga. Končno je bilo na seji sklenjeno, da se poviša cena drv na 28 din za 100 kil in na 380 din za klaftr. Če bi se mezde delavcev povečale ali če bi povišali cene producenti, potem bo treba tudi te nove cene povišati.

Radio Ljubljana

Petek, dne 18. septembra: 12.00: Naša pesem, naša glasba (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Ob modrih vodah havajskih (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Domače naprave igrajo Magistri izpod šmarne gore — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Karadjordjev konak v Beogradu (Vojin Puljević) 19.50: Kslofonske solistične točke (plošče) — 20.10: Kongres mednarodne ženske zveze v Dubrovniku (ga. Hočevar Pavla) — 20.30: Prenos iz Zagreba: Pevski koncert: tenorist Nikola Sterle. Violinski koncert: Zlatko Topolski. Koncert slovenskega okteta — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, dne 19. septembra: 12.00: Plošče — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme — 18.00: Za delopust, igra radijski orkester — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Hrvatski javni delavci srbskega porekla v preteklosti in sedanjosti (Srdja Djokić) — 19.50: Koncertni plesi (plošče) — 20.10: Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Pester večer — 22.20 Lahka glasba (radijski orkester).

Volna, svila, bombaž, nogavice, pletenine itd. itd. stalno v bogati izbiri in po najnižjih cenah v trgovini

Karl Prelog, Ljubljana

● Zidovska ulica 4 ● Stari trg 12